

Tìm hiểu các yếu tố tự sự và miêu tả trong văn bản

I. Kiến thức cơ bản

- Bài văn nghị luận thường vẫn cần phải có các yếu tố tự sự và miêu tả. Hai yếu tố này giúp cho việc trình bày các luận cứ trong bài văn được rõ ràng, cụ thể, sinh động hơn, và do đó có sức thuyết phục hơn.
- Các yếu tố tự sự và miêu tả được dùng làm luận cứ phải phục vụ cho việc làm rõ luận điểm và không phá vỡ mạch lạc nghị luận của bài văn.

II. Hướng dẫn tìm hiểu câu hỏi phần bài học

Câu 1. Đọc đoạn văn sau và trả lời câu hỏi.

- + Đoạn a có yếu tố tự sự nhưng không phải văn bản tự sự, đoạn b có yếu tố miêu tả nhưng không phải văn bản miêu tả vì:
 - Mục đích của văn bản không phải nhằm để tái hiện lại cuộc sống hay miêu tả sự vật, sự việc mà nhằm mục đích vạch rõ sự phải trái, đúng sai để cho mọi người cùng thấy và có thái độ phản bác thích hợp.
 - Yếu tố tự sự và miêu tả trong hai đoạn a, b chỉ có tác dụng làm tăng thêm sự thuyết phục của văn bản.
- + Nếu như ở đoạn a không có các chi tiết cụ thể kể về sự việc bắt lính thì người đọc không thể hình dung được việc mộ lính tình nguyện đã diễn ra hết sức trắng trợn và tinh vi đến mức nào.
 - Nếu như ở đoạn b không có những dòng miêu tả về hình ảnh những người lính Việt Nam bị xích tay, bị nhốt trong trường học thì người đọc sẽ không thể hình dung được sự thâm hiểm của những người bị bắt lính như thế nào, văn bản sẽ mất đi sự sinh động cụ thể.
- + Yếu tố tự sự và miêu tả giúp cho văn bản nghị luận trở nên sinh động, cụ thể, và có sức thuyết phục mạnh mẽ hơn.

Câu 2. Văn bản Người anh hùng làng Gióng của Cao Huy Đình.

- + Yếu tố tự sự miêu tả trong văn bản chủ yếu ở đoạn 2 và 3.
 - Yếu tố miêu tả đoạn 2: “Suốt ngày chàng không nói, không cười chỉ thích chơi khiên đao,... biến vào mặt trăng để đêm đêm soi xuống dòng thác Pong-gô-nhi những vầng sáng bạc”.

- Yếu tố miêu tả trong đoạn 3: “Gần đây có những vũng, những ao chi chít nối tiếp nhau và vết chân voi ngựa của quân nàng Han”.
- Những phần còn lại trong đoạn 2 và 3 là yếu tố tự sự.
- + Lý do tác giả không kể lại đầy đủ căn kẽ hai chuyện Chàng Trăng và Nàng Han:
 - Vì mục đích kể của tác giả chỉ để làm luận cứ chứng tỏ rằng hai truyện cổ tích của dân tộc miền núi có nhiều nét giống với truyện Thánh Gióng, nhằm tăng cường sự thuyết phục của luận điểm.
 - Chỉ đi sâu vào một số chi tiết có lợi cho việc sáng tỏ luận điểm.
- + Khi đưa ra các yếu tố tự sự và miêu tả trong bài văn nghị luận cân chú ý không làm phá vỡ tính mạch lạc của văn luận.

III. Hướng dẫn luyện tập

Câu 1. Chỉ ra các yếu tố tự sự và miêu tả trong đoạn văn nghị luận dưới đây và cho biết tác dụng của chúng.

+ *Yếu tố miêu tả và tự sự trong đoạn văn:*

- Yếu tố miêu tả: Bỗng đêm nay trăng sáng quá chừng, trong suốt, bao la, huyền ảo, vỗ về. Ngay bên cạnh cửa sổ trắng lồng trong bóng cây.
- Yếu tố tự sự: Sắp Trung thu, đêm trước rằm đầu tiên từ ngày bị giam giữ, mười mấy ngày qua trừ cái bực mình ban đầu khi bị bắt giữ vô cớ... Tâm trạng người tù như vậy, nhưng người tù đành phải làm lơ. Như đành để mặc cho đêm đẹp đêm lành cho trăng mới, trăng giục.

+ Tác dụng:

- Yếu tố tự sự: Giúp cho người đọc biết được hoàn cảnh sáng tác bài thơ và tâm trạng cảm xúc nhà thơ.
- Yếu tố miêu tả giúp người đọc hình dung được cảnh đẹp của đêm trăng như thế nào.

Câu 2. Có cần tận dụng yếu tố miêu tả và tự sự vào bài tập làm văn “Nêu ý kiến về vẻ đẹp của bài ca dao Trong đầm gì đẹp bằng sen” hay không?

+ Không riêng gì bài “Nêu ý kiến về vẻ đẹp của bài ca dao Trong đầm gì đẹp bằng sen” mà hầu hết tất cả các kiểu bài làm văn của chúng ta đều vận dụng yếu tố miêu tả và tự sự.

+ Trong bài văn, nêu ý kiến về vẻ đẹp của bài ca dao Trong đầm gì đẹp bằng sen vận dụng yếu tố miêu tả sẽ giúp người viết gợi tả được vẻ đẹp của hoa sen, của hồ sen. Yếu tố tự sự giúp người viết đối thoại với bạn đọc (như trong bài viết của Huy Cận) hoặc nói lên sự gắn bó, những kỉ niệm của bản thân với hoa sen.

Mời các bạn xem tiếp tài liệu tại: <https://vndoc.com/tai-lieu-hoc-tap-lop-8>